

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AVOKATI I POPULLIT
Mekanizmi Kombëtar për Parandalimin e Torturës,
trajtimit ose dënimit të egër, çnjerëzor ose poshtëruës

Adresa: Bulevardi: "Zhan D'Ark" Nr.2
Tiranë, Shqipëri

Tel/Fax: +355 4 2380 300/319
E-mail: ap@avokatipopullit.gov.al
www.avokatipopullit.gov.al

Nr. Prot.
Nr. Dok. 202401364/2

Tiranë ___/___/2024

Lënda: *Rekomandohet përmirësimi i kushteve dhe trajtimi i të dënuarvave/paraburgosurve në Institucionin e Ekzekutimit të Vendimeve Penale Pojskë.*

Drejtuar: **Z. Klevis QOSE**
Drejtor i Përgjithshëm i Burgjeve

TIRANË

Znj. Fatbardha HOXHALLI
Drejtoreshë e IEVP Pojskë

POGRADEC

Të nderuar,

Duke ju falenderuar për bashkëpunimin e deritanishëm midis institucioneve tona, si dhe duke vlerësuar angazhimin në punët e stafit të institucionit që ju drejtoni, në vijim po ju njohim me gjetjet dhe rekomandimet nga monitorimi që institucioni i Avokatit të Popullit zhvilloi në I.E.V.P. Pojskë Pogradec.

Inspektimi në Institucionin e Ekzekutimit të Vendimeve Penale Pojskë u zhvillua nga Mekanizmi Kombëtar për parandalimin e torturës, trajtimit ose dënimit të egër, çnjerëzor ose poshtëruës, në vijim Mekanizmi Kombëtar (MKPT), seksion pranë Avokatit të Popullit, bazuar në nenin 19/1 të ligjit nr.8454, datë 04.02.1999, "Për Avokatin e Popullit", i ndryshuar dhe nenin 81 të ligjit nr.81/2020 "Për të drejtat dhe trajtimin e të dënuarve me burgim dhe të paraburgosurve".

Inspektimi u krye në datë 19.09.2024, sipas Planit të Inspektimit të miratuar nga Avokati i Popullit. Në përbërje të grupit inspektues ishin znj. Nertila Qafzezi dhe znj. Gloria

Çarkaxhiu me detyrë nd/komisionere pranë Mekanizmit Kombëtar, si dhe z. Adil Skuqi ndihmës komisioner i Seksionit të Veçantë pranë Avokatit të Popullit.

Qëllimi i vizitës inspektuese ishte vlerësimi i përgjithshëm i respektimit të të drejtave të të burgosurave, të cilat u garantohen me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë, aktet ligjore dhe me standardet ndërkombëtare për të drejtat themelore të tyre. U inspektuan ambientet në regjimin e brendshëm të institucionit, në lidhje me plotësimin e kushteve materiale dhe infrastrukturore për jetesën dhe zhvillimin e aktiviteteve për të burgosurat.

Grupit të monitorimit ju krijuan kushte pune nëpërmjet një bashkëpunimi të frytshëm me drejtuesen dhe stafin e institucionit, me qëllim arritjen e objektivave të inspektimit dhe në përputhje me metodologjinë e inspektimit në burgje.

Ekspertët e MKPT-së, patën akses të plotë për të inspektuar ambientet e banimit të të burgosurave, vendet e ajrimit, dhomat e observimit dhe të veçimit, klasat e edukimit, kuzhinën, lavanderinë etj, si dhe bënë këqyrjen e dokumentacionit që administrohej nga secili prej sektorëve të institucionit. U zhvilluan gjithashtu edhe intervista konfidenciale me të paraburgosurat/dënuarat, në përputhje me Rregulloren e Përgjithshme të Burgjeve.

Institucioni i Avokatit të Popullit, pasi u njoh me konstatimet e grupit të inspektimit, ka detyrimin ligjor t'ju parashtojë gjetjet e këtij inspektimi, si më poshtë vijon:

Shënime të përgjithshme

Vizita monitoruese e Mekanizmit Kombëtar në I.E.V.P. "Pojskë" ishte e paparalajmëruar dhe u zhvillua pa mbikëqyrjen e stafit duke zhvilluar biseda konfidenciale me të dënuarat dhe të paraburgosurat.

Drejtuesja e institucionit, pasi u njoh me planin e inspektimit, informoi lidhur me kushtet e trajtimit dhe situatën e respektimit të të drejtave të dënuarave/paraburgosurave në këtë institucion. Në vijim, grupi inspektues kërkoi nga shefat e sektorëve dhe të shërbimeve, vënien në dispozicion të kopjeve të dokumentacionit lidhur me organikën, programet vjetore të punës dhe aktiviteteve të sektorit juridik, sektorit të kujdesit dhe shërbimit social, të shërbimit shëndetësor, sektorit të policisë etj.

Grupi i inspektimit u informua se në bazë të Urdhrit të Ministrisë të Drejtësisë nr.351, datë 27.06.2024, parashikohet se "*Për klasifikimin e institucioneve të ekzekutimit të vendimeve penale*", i ndryshuar "24/1 Krijohet institucioni i Ekzekutimit të Vendimeve Penale Pojskë, Pogradec i cili klasifikohet burg për gra, me një seksion siguri e lartë, me një seksion siguri e zakonshme, me një seksion siguri e ulët dhe një seksion paraburgimi.

Avokati i Popullit, vlerëson hapjen e këtij institucioni bashkëkohor, i cili është në përputhje me rekomandimet e Avokatit të Popullit dhe Komitetit për Parandalimin e Torturës ndër vite. Qëllimi kryesor i sistemit penitenciar është riedukimi i personave në konflikt me ligjin, duke u ofruar atyre mundësi për një jetë të re dhe më të mirë pas përfundimit të dënimit.

Ky riedukim realizohet përmes arsimimit dhe trajnimeve profesionale, të cilat ndihmojnë të dënuarit të zhvillojnë aftësi të reja dhe të përgatiten për të ardhmen. Kjo qasje synon t'u japë atyre shpresë dhe mundësi për një fillim të ri, duke i mbështetur të rintegrohen në shoqëri si qytetarë të përgjegjshëm dhe të vlefshëm.

Ky institucion ka një **kapacitet maksimal prej 90 personash**. Numri i grave të paraburgosura dhe dënuara në momentin e inspektimit në raport me kapacitetin e I EVP-së është 23 dënuara dhe 37 të paraburgosura në total 60 të burgosura.

Të dhënat e popullimit në këtë institucion prej dt 30.06.2024 ku janë transferuar nga I EVP “Ali Demi” në I EVP “Pojskë” gjithësej 22 të dënuara në datën 06.07.2024 janë transferuar 34 të paraburgosura.

Nga data 01.08.2024 deri në datën 31.08.2024 gjendja e popullimit ishte me 41 të paraburgosura dhe 27 të dënuara në total 68 të burgosura.

Në I EVP Pojskë rezulton se nuk ka popullim jashtë kapaciteteve të miratuara, dhe përgjatë inspektimit në të cilën u këqyrën të gjitha dhomat e banimit të burgosurave dhe u konstatua se shpërndarja e tyre ishte e barabartë.

I.E.V.P “Pojskë” sipas organikës së miratuar me Urdhërin Nr. 68 datë 30.04.2024, të Kryeministrit “Për miratimin e strukturës dhe të organikës së Drejtorisë së Përgjithshme të Burgjeve dhe sistemit të institucioneve të varësisë të saj” përbëhet nga: sektori civil 42 punonjës dhe sektori policor 71 punonjës në total me 113 punonjës.

Vendet vakante dhe mungesat në staf janë si më poshtë:

-Në sektorin e Administratës

1 punonjës përgjegjës i Sektorit të Çështjeve Shoqërore

3 punonjës në sektorin e Burimeve Njerëzore

2 punonjës në sektorin e Kujdesit Shëndetësor (1 farmacist dhe 1 infermiere), dhe mjeku në institucion part time me 4 orë pune në ditë.

-Në sektorin e Policisë

5 punonjës të rolit të mesëm

6 punonjës të rolit bazë.

Grupi i inspektimit në vijim të punës, vizitoi mjediset e regjimit të brendshëm I.E.V.P-së “Pojskë”, ku këqyri me regjistrat dhe dokumentacionin e disa praktikave, që kanë të bëjnë me të drejtat e të paraburgosurave/dënuarave, si dhe zhvilloi intervista në mënyrë konfidenciale me to në dhomat e tyre. Në përfundim, grupi i inspektimit administroi gjithashtu kopje të dokumentacionit.

Trajtimi i të dënuarave/paraburgosurave

Grupi i inspektimit, kishte për qëllim mbledhjen e informacionit lidhur me garantimin e të drejtave dhe trajtimin e personave që vuajnë dënimin në këtë institucion, identifikimin e rasteve të dhunës, përdorimin e forcës fizike apo ushtrimit të presionit psikologjik ndaj kësaj kategorie, mënyrën e trajtimit dhe zgjedhjes së kërkesë/ankesave të të burgosurve, procedurat që ndiqen nga komisioni për pritjen e tyre në institucion, komisionin për dhënien e masave disiplinore, aktivitetet e zhvilluara, trajtimin shëndetësor të të dënuarve, cilësinë e ushqimit, furnizimin sipas normativës me detergjente dhe mjete të higjienës personale.

Nga intervistat e zhvilluara me një grup të dënuarash dhe të paraburgosurash, grupi i inspektimit nuk evidentoi raste dhe pretendime për presion psikologjik apo mungesë komunikimi nga ana e punonjësve të policisë, gjithashtu nuk pati pretendime apo ankesa lidhur me keqtrajtime dhe tejkalim të forcës fizike nga punonjësit e sigurisë të këtij institucioni.

Mekanizmi Kombëtar përgjatë inspektimit u takua dhe me disa të dënuara të cilat më herët kanë bërë ankesa pranë Institucionit të Avokatit të Popullit të cilat janë trajtuar dhe trajtohen me përparësi.

Problematika dhe ankesat e parashtruara nga gratë e burgosura, përgjatë inspektimit ishin:

Mungesa e tendave në ambientet e ajrimit si një problem i vazhdueshëm për to, si për periudhën e dimrit po ashtu edhe ato të verës, mungesa e ujit të ngrohtë, sipas tyre panelet diellore të vendosura ishin të pamjaftueshme për ngrohjen e ujit, për të përballuar larjen dhe ruajtjen e higjienës vetjake. Sipas bisedës me drejtuesen e institucionit problematika me mungesën e ujit të ngrohtë vjen si shkak: Uji i ngrohtë nuk shpërndahe në mënyrë të njëtrajtshme në të gjitha nyjet sanitare të qelive dhe dushet. Aktualisht ngrohja e ujit bëhet nëpërmjet Sistemit të Paneleve Diellore të cilat nuk arrijnë që të bëjnë të mundur ngrohjen e tij në temperaturat e kërkuara. Të burgosurat ngritën shqetësimin se çdo çmim i artikujve ushqimore të lejuara për tu tregtuar janë të vendosura në sistemin e platformës elektronike dhe ato janë të larta në krahasim me tregun dhe cilësia e produkteve është e ulët. Disa të burgosura ngritën shqetësimin se një kompjuter në institucion për komunikimin online nëpërmjet platformës *Skype* me familjarët ishte i pamjaftueshëm.

Qëndrimet në këto ankesa do të trajtohen më poshtë me pasqyrimin e gjetjeve përgjatë këtij inspektimi.

Masat mbrojtëse.

Në përputhje me standardet e përgjithshme të drejtave të njeriut, grupi i inspektimit u njoh dhe administroi kopje të dokumentacionit ku ishin të evidentuara praktikatat e punës sipas sektorëve, me qëllim vlerësimin e kushteve dhe trajtimin e të dënuarave dhe të paraburgosurave.

Ekspertët fillimisht morën informacion në lidhje me procedurat e ndjekura për pritjen e të burgosurve në institucion, si dhe funksionimin e Komisionit të Pritjes. Nga intervista e zhvilluar me drejtuesen e institucionit, si dhe nga verifikimi i dokumentacionit grupi i

inspektimit konstatoi se, procedura e pranimit në institucion zbatohet në mënyrë korrekte dhe regjistrat e dosjet personale të të burgosurve ishin plotësuar sipas rubrikave.

Me paraqitjen e të burgosurit në I EVP “Pojskë” krijohet komisioni i pritjes për të pranuar të burgosurat, i cili verifikon identitetin, si dhe saktësinë e dokumentacionit.

Kur identiteti dhe dokumentacioni është i rregullt, hartohet procesverbali i pranimit të të burgosurës, dokumenteve shoqëruese dhe sendeve të saj personale. Në procesverbal shënohet data dhe ora e pranimit dhe nënshkruhet nga të gjithë anëtarët e komisionit të pritjes.

- Komisioni i pritjes e informon të burgosurën në një gjuhë të kuptueshme dhe që njihet prej saj për rregulloren e institucionit, të drejtat dhe detyrimet, të drejtën për këshillim dhe ndihmë ligjore, si dhe rregullat e procedurat për paraqitjen e kërkesave dhe ankesave duke i vënë në dispozicion materialet përkatëse.
- Komisioni i pritjes përbëhet nga një përfaqësues i sektorit ligjor, një përfaqësues i sektorit të çështjeve shoqërore, një përfaqësues i shërbimit shëndetësor dhe një përfaqësues i shërbimit të sigurisë. Komisioni i pritjes merr kontaktin e parë me të burgosurin dhe njihet me problemet, personalitetin, rrezikshmërinë e të burgosurit për sigurinë e të burgosurve të tjerë ose të personelit dhe e informon për mënyrën e jetesës gjatë kohës së qëndrimit në institucion. Në regjistrin e komisionit të pritjes evidentohen:

- Të dhënat personale,
- Të dhënat familjare,
- Arsimi,
- Profesioni,
- Vepra penale për të cilën akuzohet ose për të cilën është dënuar,
- Konfliktet e mundshme.

Vëmendje e veçantë ju kushtua mënyrës si funksiononte sistemi i kërkesë/ankesave. Nga verifikimi dhe inspektimi i dokumentacioneve, rezultoi se kërkesat dhe ankesat e të paraburgosurve ishin të regjistruara në regjistrin përkatës dhe ishin të protokolluara.

Regjistrat mbaheshin nga sekretaria e institucionit, nga verifikimi i regjistrit të kërkesave të dënuarave numri i kërkesë/ankesave për periudhën (Korrik-Gusht 2024) për të gjithë sektorët është 174 në total.

Të burgosurat pasi plotësonin një formular kërkesë/ankese e dorëzonin më pas te punonjësit e sektorit psiko-social. Punonjësi i sektorit psiko-social i dërgonte formularët në sekretarinë e institucionit ku protokolloheshin dhe pastaj i kalonin drejtorit të institucionit. Në varësi të natyrës të kërkesë/ankesës, sektori përgjegjës i ngarkuar nga drejtori i institucionit i kthente

përgjigje me shkrim, ose drejtori/punonjësit e institucionit zhvillonin takime me të burgosurit sipas rastit brenda afatit 3(tre) ditor.

Sipas shënimeve në regjistër, objekti i kërkesave kishte të bënte me kërkesa për takime me familjarë, kërkesë për takim me avokatë, vizita në spital ose kërkesa për blerje të ndryshme.

Sistemi i monitorimit me kamera vëzhgimi ishte funksional në të gjitha ambientet e I.E.V.P. Pojskë dhe pamjet filmike ruheshin për 30 ditë. Mbikëqyrja me kamera ka një efekt parandalues për veprime të kundërligjshme që mund të kryhen, si nga ana e të dënuarave, ashtu dhe nga vetë punonjëset e policisë së burgjeve. Dokumentimi filmik është një material mbi të cilin mund të konsultohen mjaft të dhëna apo pretendime për trajtimin e të dënuarave dhe të paraburgosurave.

Aparatet e telefonave ishin në gjendje pune dhe nga intervistat me të burgosurat, deklaruan se flisnin me familjarët e tyre rregullisht 16 telefonata në muaj, por kartofonat e vendosur në regjim ishin të pamjaftueshëm pasi për çdo sektor ishte i vendosur vetëm një kartofon për 16 persona. Lidhur me këtë shqetësim drejtuesja e institucionit na bëri me dije si dhe na vuri në dispozicion dokumentacionin lidhur me kërkesat drejtuar Drejtorisë së Përgjithshme të Burgjeve në të cilat kërkohet shtimi i kartofonave në rregjimet e brendshme dhe kjo kërkesë ishte miratuar në datën 17.09.2024 dhe pritej investimi në ditët në vijim.

Nga verifikimi i aparateve telefonik me kartë u konstatua se, të dënuarat mund të lidheshin me numrin e telefonit të Avokatit të Popullit (pa pagesë). Sipas Rregullores së Përgjithshme të Burgjeve: “I burgosuri mund të komunikojë në telefon me Avokatin e Popullit pa pagesë dhe në çdo kohë, bazuar në procedurat që përshkruhen në ligjin për të drejtat dhe trajtimin e personave të dënuar me burgim dhe të paraburgosurve. Numrat e telefonit të Avokatit të Popullit nuk përfshihen në listën e numrave të telefonit, të miratuar për çdo të burgosur”.

Ndërkohë që në këtë institucion ishte vendosur dhoma ku të paraburgosurat/ dënuarat mund të kryenin 1 (një) takim online në muaj me familjet e tyre nëpërmjet platformës “Skype” dhe ishte e pajisur me një kompjuter, i cili sipas ankesave të burgosurave ishte i pamjaftueshëm për përdorimin nga dy rregjimet. Të gjitha takimet me skype të zhvilluara evidentoheshin në regjistrin përkatës.

Referuar në Ligjin Nr.81/2020 “Për të drejtat dhe trajtimin e të dënuarve me burgim dhe të paraburgosurve”, VKM nr.602, datë 13.10.2021 “Për përcaktimin e rregullave të posaçme për punësimin e të burgosurve , kushtet e punës, kohëzgjatjen dhe shpërblimin e saj”, si dhe në zbatim të urdhrin Nr.244, Prot, datë 10.02.2024 të Drejtorit të përgjithshëm të Burgjeve , në IEVP Pojskë ishin të punësuar 8 të burgosura në funksionet si: Parukeri , magaziniere dhe mirëmbajtëse e ambienteve të përbashkëta, lavanderi , lulishtare , ndihmës kuzhinierë.

Nga takimi i grupit inspektues më të dënuarat dhe paraburgosurat që punonin brenda institucionit këto të fundit nuk kishin pretendime për kushtet e punës si dhe të gjitha kishin lidhur kontratat e punësimit.

Kushtet materiale

IEVP Pojskë është një institucion i ri i vuajtjes së dënimit i hapur në muajin korrik, kjo strukturë moderne është ndërtuar në përputhje me rekomandimet e Avokatit të Popullit dhe Komitetit për Parandalimin e Torturës (CPT), e cila ka të akomoduar vajzat dhe gratë në konflikt me ligjin.

IEVP Pojskë është i përbërë nga një ndërtesë 4 katëshe e ndarë në dy pjesë, pjesa e regjimit dhe ajo e Administratës. Rregjimi i të burgosurave është i përbërë nga 6 (gjashtë) sektorë të ndarë nga dy sektorë në çdo kat, ku çdo sektor ka 7 qeli me përmasa 3x4. Dhomat e banimit kishin tualete brenda, dritare me përmasa të tilla që mundësonin ajrimin dhe dritën natyrale. Dhomat e banimit ishin të pajisura me nga dy krevate, dollap për mbajtjen e teshave dhe tavolina. Çdo sektor është i pajisur me një dhomë dushi me 4 ambiente për larje. Gjithsej në institucion ndodheshin 3 dhoma observimi dhe 3 dhoma veçimi, të gjitha ambientet ishin në kushte të mira dhe të pastra.

Ambientet e përbashkëta në institucion janë:

- 1 palestër për ushtrime fizike dhe aktivitet sportiv e pajisur me të gjitha mjetet bashkëkohore;
- 1 parukeri, ku të burgosurat përfitojnë mundësinë e kujdesit ndaj vetes;
- 1 bibliotekë e pajisur me një larmishmëri titujsh librash të ndryshëm;
- 1 ambient kuzhine, ku të burgosurat mund të gatujnë vetë ushqimin;
- 1 dhomë diskutimi e cila zhërbente për takimin e të burgosurave me stafin social;
- 1 dhomë për punime artizanale.

Në katin përdhes të ndërtesës, brenda regjimit, ndodhen shërbimet e ndryshme si:

- Farmacia, ku mbahen dhe shpërndahen ilaçet e nevojshme;
- dhoma e mjekut dhe infermiera , ku kryhen kontrole shëndetësore rutinë, e pajisur me (EKG, Aparat Oksigjeni, Deflibilator, Frigorifer për mbajtjen e medikamenteve, Oksimetër) gjithashtu edhe me medikamentet e emergjencës;
- dhoma e stomatologut, për nevojat dentare të të dënuarve, nga inspektimi konstatuam se mungonte poltroni dentar për ofrimin e këtij shërbimi,
- dhoma e grupit të sigurisë, që monitoron dhe menaxhon masat e sigurisë së brendshme;
- 1dhomë e prindërimit ku mundësohen takimet me fëmijët;
- 2 dhoma takimesh me familjarët, njëra për gratë e paraburgosura dhe një për të dënuarat;
- dhoma e takimeve me avokatët;
- dhoma e bisedave me skype të të burgosurave;
- Kuzhina e institucionit sëbashku me magazinat për mbajtjen e ushqimeve.

IEVP Pojskë është e pajisur me 3 bokse ajrimi ndër të cilat 1 boks për të paraburgosurat, një boks për të dënuarat dhe një boks për sigurinë e lartë. Nga inspektimi konstatoam se në këto bokse ajrimi mungonin strehat, sipas intervistave me të burgosurat ato e kishin të pamundur në ditët me shi të kryenin këtë aktivitet.

Gjithashtu institucioni ka dhe një ndërtesë lavanderie e pajisur me 2 lavatriçe dhe 2 tharëse të cilat ishin të reja dhe të mjaftueshme për të gjitha të burgosurat.

Regjimi dhe aktivitetet

Sektori i çështjeve shoqërore në organikën e tij përbëhet nga: 1 përgjegjës sektori (vend vakant në institucion), një psikolog dhe një specialist punonjës social. Dokumentacioni i stafit psiko-social ishte i rregullt dhe i plotësuar me raportet mujore mbi aktivitetin e këtij sektori. Stafi dispononte dosjet psiko-sociale dhe programet individuale të trajtimit për të dënuarat me probleme të shëndetit mendor, për grup moshën 18-21 vjeç dhe abuzuesit me substancat.

Sa i takon mbështetjes psiko-sociale që merrnin të dënuarat/ paraburgosurat, gjatë takimit me stafin e sektorit të kujdesit psiko-social, u konstata se aktivitetet që ofroheshin ishin të pakta dhe përbëheshin kryesisht nga diskutimet në grup për tema sociale, këshillime në ambientet e ajrimit.

Nga shqyrtimi i dosjeve psiko-sociale dhe dokumentacioneve të tjera të mbajtura nga ky sektor, u vu re se ato ishin të plotësuara relativisht mirë, me shënime periodike mbi takimet dhe aktivitetet ku të paraburgosurit merrnin pjesë. Në dosjet ishin përfshirë programet individuale të trajtimit dhe vlerësimet periodike të cilat ishin të plotësuara mirë, me përmbledhjet nga takimet e fundit me të dënuarat, vlerësimet tre mujoreve dhe gjithë dokumentet e tjera mbështetëse.

Në bibliotekën e institucionit, gjendej një numër i konsiderueshëm librash që viheshin në dispozicion të të paraburgosurave /dënuarve për lexim sipas kërkesave. Të paraburgosurat dhe të dënuarat e regjistruara kishin nga një kartelë personale dhe nëpërmjet saj tërhiqnin dhe dorëzonin librat sipas kërkesave.

Përgjatë inspektimit në ambientet e brendshme të institucionit konstatoam se në tërësi mungonin të drejtat e të paraburgosurave dhe dënuarave të afishuara brenda rregjimeve përgjatë kalimit në korridor.

Në lidhje me orarin e ajrimit u konstata se ajrimi ditor zgjaste deri 3 (tre) orë dhe ky orar ishte edhe më i gjatë për periudhën e verës.

Plani i aktiviteteve për muajin Shtator të zhvilluar deri në ditën e inspektimit ishin: Më datën 4.09.2024 në ambientet e sallës së aktiviteteve është zhvilluar aktiviteti lidhur me temën “ Shenjtërimi i Nënë Terezës” , më datë 08.09.2024 aktivitet me temë “ Dita ndërkombëtare e alfabetit”, më datë 16.09.2024 aktivitet me temë “ Dita ndërkombëtare e Demokracisë”.

Në zbatim të Marrëveshjes së Bashkëpunimit ndërmjet Ministrisë së Arsimit dhe Sportit dhe Ministrisë së Drejtësisë nr. 4137 Prot datë: 18.07.2024, “ Për arsimimin e individëve në institucionet e burgimit në Republikën e Shqipërisë, IEVP Pojskë ka përcjellë pranë zyrës arsimore Pogradec kërkesën, nr.812 Prot datë 17.09.2024, për nisjen e procesit arsimor në institucion ku 10 të Burgosura kanë shfaqur interes për zhvillimin e tij për klasat e 10 deri 13.

Në ditën e inspektimit në IEVP Pojskë nuk zhvilloheshin kurset profesionale, megjithatë drejtuesja e institucionit na bëri me dije se ka komunikim të vazhdueshëm me Qendrën e Formimit Profesional në Pogradec, dhe pritej fillimi i tyre në vazhdim¹.

Vlen për t’u theksuar se një ndër qëllimet e institucioneve të mbyllura penitenciare është riintegrimi në shoqëri të të dënuarave në momentin kur do të lënë burgun. Rregullorja Evropiane e Burgjeve parashikon se “regjimi i ofruar për të gjithë të burgosurit përfshin një program të balancuar veprimtarish. Ky regjim u lejon të gjithë të burgosurve të kalojnë sa më shumë orë në ditë jashtë qelive të tyre, sipas nevojës për një nivel të përshtatshëm të ndërveprimit njerëzor dhe shoqëror”.

Përgjatë inspektimit në IEVP Pojskë konstatoam se mungonin ambientet e posaçme për ushtrimin e riteve fetare të të burgosurave. Në vlerësimin e Avokatit të Popullit forma e bashkëpunimit me strukturat e edukimit profesional nuk ka funksionuar pavarësisht kërkesave të vazhdueshme si të institucioneve mbikëqyrëse kombëtare por edhe atyre ndërkombëtare. CPT u bën thirrje autoriteteve shqiptare të marrin masat e nevojshme për të përmirësuar ndjeshëm regjimin e veprimtarive për të gjithë të burgosurit, pavarësisht nga statusi i tyre ligjor. Qëllimi duhet të jetë të sigurohet që të burgosurit të jenë në gjendje të kalojnë një pjesë të arsyeshme të ditës, të përfshirë në aktivitete të qëllimshme të natyrave të ndryshme (si punë, arsim, trajnim profesional, sport, dhe aktivitete rekreative/shoqërimi).

Shërbimi Shëndetësor

Gjatë vizitës në I.E.V.P Pojskë, nga intervistat me të dënuarat dhe paraburgosurat, nuk u konstatuan problematika të lidhura me shërbimin shëndetësor. Skema e furnizimit me ilaçe funksiononte normalisht për të sëmurët kronikë, ndërkohë shërbimi stomatologjik kishte mangësi në furnizimin me bazën materiale.

Personeli i kujdesit mjekësor në I.E.V.P Pojskë përbëhej nga 8 punonjës prej të cilëve 1 (një) mjek part - time, 1 (një) farmacist në mungesë, 1 (një) stomatolog dhe 5 infermierë ndër të cilët 1 në mungesë.

Një nga qëndrimet e CPT² konsiston se “derisa qëndrojnë në burg, personave të dënuar duhet tu mundësohet qasja te mjeku në çdo kohë, pa marrë parasysh faktin e regjimit të

¹ Rregullorja e Përgjithshme e Burgjeve përcakton në Nenin 20 pika, h të marrin pjesë në aktivitete argëtuuese dhe edukative, që organizohen nga institucioni;

² KPT Komiteti Evropian për Parandalimin e Torturës dhe Trajtimin ose Ndëshkimit Çnjerëzor ose Degradues, <https://www.coe.int/en/web/cpt>, viti 2023.

burgosjes së tyre” dhe se “shërbimi shëndetësor duhet të organizohet në mënyrë, që të mundësojë që kërkesat për konsultime mjekësore të ofrohen pa zgjatje të pa nevojshme”. Gjatë inspektimit dhe intervistimeve të të dënuarave/ paraburgosurave, u konstatua se mendimi për shërbimin shëndetësor në përgjithësi ishte pozitiv dhe vlerësohej gatishmëria e stafit si për vizitat mjekësore në institucion, ashtu dhe për konsultat me specialistë në Institucionin e Veçantë Shëndetësor të Burgjeve.

Gjendja shëndetësore e të burgosurave sipas problematikave shëndetësore

Në ditën e inspektimit në institucion ndodheshin 23 të sëmura kronike gjendja e të cilave paraqitej e stabilizuar, me terapi të siguruar nga skema e rimbursimit sipas marrëveshjes 3 paleshe DRSKSH - DEPO FARMACEUTIKE –IEVP, nga Depoja Farmaceutike në DPB si dhe medikamente të blera nga Fondi i Institucionit.

Në IEVP Pojskë të burgosurat që kishin probleme shëndetësore ishin si më poshtë:

- 7 gra të cilat kurohen me hipertension arterial;
- 3 gra të cilat kurohen me Diabet Mielitus;
- 1 grua kurohet për Glaukomë;
- 11 gra kurohen për probleme të shëndeti mendor;
- 1 grua kurohet për Asthma bronchiale.

Të dënuarat dhe të paraburgosurat të diagnostikuara me patologji kronike (të diagnostikuara në jetën e lirë apo gjatë kohës së qëndrimit në institucion), trajtoheshin sipas **protokolleve klinike të miratuara për nozologjitë e sëmundjeve kryesore kronike**.

Gjithashtu në institucion të burgosurave iu mundësohen: Ekzaminime laboratorike dhe imazherie, Rapid-Test Droge. Të sëmurat kronike ishin konsultuar në institucion dhe në klinikat rajonale nga mjekët specialist të sistemit të burgjeve, QSB sa herë ka qenë e nevojshme edhe sipas protokollit të trajtimit të nozologjive kronike.

Persona me probleme të shëndetit mendor sipas dokumentacionit ishin ndjekur në dinamikë nga sektori i shëndetësisë, në institucionin janë diagnostikuar dhe trajtoheshin me terapi 11 të burgosura me probleme të shëndetit mendor.

Kategoria e ish përdoruesve të lëndëve narkotike nën trajtim me terapi mbajtëse metadon 1(një) e burgosur.

Farmacia në institucion ishte e kompletuar, me të gjitha medikamentet e emergjencës po ashtu edhe me medikamentet për gratë të cilat kishin sëmundje kronike dhe kishin terapinë përkatëse.

Dhoma e stomatologut në institucion nuk ishte e kompletuar me sterilizues, karrige dhe unit (poltroni) gjithashtu mungonin dhe medikamentet e emergjencës. Vizitat në lidhje me problemet dentare kryheshin kryesisht në Qendrën Shëndetësore Pogradec.

Për shoqërimin e të sëmurëve në rastin e vizitave mjekësore apo të urgjencave për në spitalin e Pogradecit, IEVP Pojskë ende nuk është pajisur me një automjet ambulancë.

Gjatë kontrollit të dokumentacionit të mjekes, formateve të kontrollit mjekësor, regjistrin të vizitave, atij themeltar për kartelat dhe atij të rasteve të evidentimit për dhunë fizike u konstatua rregullsi në mbajtjen e tyre. Kartelat edhe regjistrat që administroheshin nga infermierët rezultuan të plotësuara mirë, të gjithë të dënuarat/ paraburgosurat ishin të pajisura me libreza shëndetësore

Nga kontrolli i dokumentacionit të stafit mjekësor, u konstatua se kartelat klinike mbaheshin në dollap të mbyllura me çelës në dhomën e mjekut. Gjithashtu u këqyrën regjistri i vizitave të mjekut, regjistrat e informacionit 24 orësh të infermierëve etj.

Avokati i Popullit vlerëson punën e vijueshme të bëre ne sistemin penitenciar për ta reformuar dhe shndërruar atë ne një sistem modern e që të garantoje mirëqenien e grave të paraburgosura ose të dënuara, e cila plotëson kushtet e nenit 3 të Konventës Europiane të të Drejtave të Njeriut.

Për sa më sipër dhe në mbështetje të pikës 3, të nenit, 63 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë, ku thuhet se: “Avokati i Popullit ka të drejtë të bëjë rekomandime dhe të propozojë masa kur vëren shkelje të të drejtave dhe lirive të njeriut nga administrata publike”; të nenit 21, germa “b” të ligjit nr. 8454 datë 04.02.1999 “Për Avokatin e Popullit”, i ndryshuar, ku thuhet se: “Avokati i Popullit paraqet rekomandime për vënien në vend të së drejtës së shkelur tek organi administrativ, që, sipas tij ka shkaktuar shkelje të të drejtave dhe lirive’, si dhe në bazë të Nenit 81/2 pika “b” të ligjit Nr. 81/2020 “Për të drejtat dhe trajtimin e të dënuarve me burgim dhe të paraburgosurve”, paraqet rekomandime për organet përkatëse, me qëllim që të përmirësohen trajtimi dhe kushtet e individëve që u është hequr liria dhe të parandalohet tortura, trajtimi ose dënimi i egër, çnjerëzor ose poshtëruës.

REKOMANDOJMË:

1. Të merren masa e menjëhershme nga DPB, për miratimin e Rregullores së Brendshme të IEVP-së Pojskë.
2. Të merren masat e nevojshme, për plotësimin e vendeve vakante në organikën e institucionit, 1 punonjës përgjegjës i Sektorit të Çështjeve Shoqërore, 3 punonjës në sektorin e Burimeve Njerëzore dhe në staf policor me 5 punonjës të rolit të mesëm dhe 6 punonjës të rolit bazë.

3. Marrjen e masave të nevojshme për plotësimin e vendit vakant të mjekut me kohë të plotë me 2 mjekë me kohë të pjesshme në institucion, si dhe plotësimin e vendeve vakante të 1 farmacist dhe 1 infermiere.
4. Marrjen e masave të menjëhershme për vendosjen e mbulesave të bokseve të ajrimit, për të ndaluar futjen e ujit në kohë me shi.
5. Marrjen e masave për sigurimin e ujit të ngrohtë në ambientin e dusheve në vazhdimësi për të siguruar larjen dhe ruajtjen e higjienës vetjake për të burgosurat.
6. Marrjen e masave për shtimin e një kompjuteri në dhomën ku të paraburgosurat/dënuarat mund të kryejnë takimet online në muaj me familjet e tyre nëpërmjet platformës “Skype” pasi vetëm një kompjuter është i pamjaftueshëm për përdorimi nga të dy rregjimet.
7. Marrjen e masave për rritjen e numrit të aktiviteteve, me qëllim që të paraburgosurat/dënuarat, të kenë aktivitete të shumta edukative, sportive dhe të mundësohet që të zhvillojnë edhe aktivitete tjera, me të cilat shprehin talentin në punën dhe zanatet që zotërojnë.
8. Marrjen e masave për hapjen e kurseve të formimit profesional në institucion me qëllim riaftësimin dhe riintegrimin e të dënuarave/ paraburgosurave.
9. Marrjen e masave për fillimin e zhvillimit të procesit arsimor, ku pjesë e këtij procesi janë të burgosurat të cilët nuk kanë përfunduar arsimin e detyrueshëm 9-vjeçar gjithashtu dhe arsimin e mesëm.
10. Marrjen e masave për plotësimin e të drejtës të të paraburgosurave/ dënuarave për krijimin e ambienteve për ushtrimin e rriteve fetare në institucion.
11. Marrjen e masave për të afishuar në të gjitha ambientet e rregjimit të brendshëm të drejtat dhe detyrimet e të paraburgosurave/dënuarave të akomoduar në institucion për të qenë sa më të aksesueshme për to.
12. Marrjen e masave për kompletimin e dhomës së stomatologut me unit dentar dhe medikamentet në mungesë.
13. Marrjen e masave, për ndryshimin e menysë së ushqimit për ta bërë atë sa më të larmishme dhe përshtatjen e vakteve ushqimore, sipas normave të përcaktuara në

legjislacionin në fuqi dhe aktet nënligjore, për trajtimin e të dënuarve dhe të paraburgosurve, gjendjes shëndetësore, kushteve klimaterike, besimit fetar dhe nevojave të veçanta të tyre.

14. Marrjen e masave për pajisjen e Institucionit të Ekzekutimit të Vendimeve Penale Pojskë me ambulancë për të shoqëruar personat në spitalet përkatëse të vendit në përputhje me nevojat shëndetësore të të burgosurave.

Për qëndrimin dhe masat që do të merrni në zbatim të këtij rekomandimi, të vihemi në dijeni brenda afatit 30 ditor sipas nenit 22 të ligjit nr. 8454, datë 04.02.1999 “Për Avokatin e Popullit”, i ndryshuar.

**KOMISIONERI
i Mekanizmit Kombëtar
për Parandalimin e Torturës
(MKPT)**

Ahmet PRENÇI